

Öğretim Üyelerinin Alternatif Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Tutumları ile Çevrimiçi Ölçme Değerlendirme Öz Yeterlikleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi*

Determining the Relationship Between Academicians' Attitudes Toward Alternative Assessment and Their Self-Efficacy in Online Assessment

Gizem Nisa Bozoğlu¹, Emine Yavuz²

¹Sorumlu Yazar, Erciyes Üniversitesi, gizemisabozoglu@gmail.com, (<https://orcid.org/0000-0002-6203-8931>)

²Dr. Öğretim Üyesi, emineyavuz@erciyes.edu.tr, (<https://orcid.org/0009-0006-8845-2627>)

Geliş Tarihi: 29.11.2023

Kabul Tarihi: 27.11.2024

ÖZ

Bu araştırmada, Eğitim Fakültesi öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumlarının ve çevrimiçi ölçme değerlendirmeye yönelik öz yeterliklerinin cinsiyetlerine, çalıştıkları programlara ve kıdemlerine göre nasıl değiştiği ve tutumlarıyla öz yeterlikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amaçlanmıştır. İlişkisel tarama modeli benimsenen araştırmanın evrenini İç Anadolu Bölgesi'nde bulunan bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesi'nde çalışmakta olan 81 öğretim üyesi; örneklemini ise evrenden küme örnekleme yoluyla seçilen 35 öğretim üyesi oluşturmaktadır. Araştırmada demografik bilgi formu, Alternatif Ölçme Değerlendirme Tutum Ölçeği ve Çevrimiçi Ölçme Değerlendirme Tutum Ölçeği olmak üzere üç farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Analizler sonucunda öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumları ile çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterlikleri arasındaki ilişkinin pozitif yönde orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca farklı kıdem ve cinsiyete sahip öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumlarının ve çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterliklerinin benzer olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim üyelerinin cinsiyetlerine ve kıdemlerine göre tutumları ve öz yeterliklerinde zaman içerisinde oluşabilecek farklılıkların belirlenmesi ve gerekli önlemlerin alınması için bu çalışmaya benzer çalışmaların tekrar edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tutum, alternatif değerlendirme, çevrimiçi, ölçme ve değerlendirme, öğretim üyesi, öz yeterlik.

ABSTRACT

This research aims to determine how the attitudes of academicians in the Faculty of Education towards alternative measurement and evaluation, as well as their self-efficacy in online measurement and evaluation, change according to their gender, the programs in which they work, and their seniority. Additionally, the study explores the relationship between their attitudes and self-efficacy. The research population, adopting a correlational research model, consists of academicians working at the Faculty of Education of a state university in the Central Anatolia Region. The sample comprises 35 academicians

*Bu çalışma TÜBİTAK 2209-A kapsamında desteklenen "Öğretim Üyelerinin Alternatif Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Tutumları ile Çevrimiçi Ölçme Değerlendirme Öz Yeterlikleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi" adlı projede elde edilen verilerden üretilmiştir.

selected from the universe through cluster sampling. Three different data collection tools were employed in the research: a demographic information form, the Alternative Measurement Evaluation Attitude Scale, and the Online Measurement Evaluation Attitude Scale. The analyses revealed a positive and moderate relationship between academicians' attitudes towards alternative measurement and evaluation and their online measurement and evaluation self-efficacy. Furthermore, it was concluded that the attitudes of academicians with different seniority and gender towards alternative assessment and evaluation self-efficacy were similar. It is recommended to conduct similar studies in the future to identify potential changes in academics' attitudes and self-efficacy over time based on gender and seniority, in order to implement necessary precautions.

Keywords: Measurement and evaluation, alternative assessment, online, academician, attitude, self-efficacy.

GİRİŞ

Eğitimin fonksiyonel yapısında problem çözme; bilişsel, eleştirel, mantıksal, yansıtıcı ve yaratıcı düşünme, gibi becerilerin kazandırılmasına yönelik çeşitli eğilimler bulunmaktadır (Ogan & Akkoç, 2009). Bu eğilimler, bireyin öğrenmesini bilişsel teorilerle açıklamayı amaçlayan eğitim sistemi yaklaşımları ile bireylerin düşünme becerilerini ön planda tutan ölçme ve değerlendirme metotlarını beraberinde getirmektedir (Maeroff, 1991). Ölçme olarak ifade edilen kavram ilk başlarda kurallara dayalı olarak nesnelere veya olaylara sayıların atanması (Stevens, 1946) olarak tanımlansa da sonradan nesnelere kendisinden ziyade özellikleri için geçerli olduğu (Lord vd., 1968; Torgerson, 1958) belirtilmiştir. Genel olarak ifade edilirse ölçme, belirli kurallara göre sayısal olarak; bireyin belirli düzeyde bir nitelikte olup olmadığının, sahip olduğu niteliğin ise hangi düzeyde olduğunun belirlenmesi ve açıklanmasıdır (Tan vd., 2002). Ölçme sonucu elde edilen ölçümlerin belirli ölçütlere göre karşılaştırılması ve ilgili özellik üzerinde karar verilmesi süreci ise değerlendirme olarak adlandırılmaktadır (Korkmaz, 2004).

Ölçme ve değerlendirme kavramı eğitim açısından ele alındığında ise eğitim sürecinin verimliliğini saptamayı amaçlayarak bu doğrultuda eğitime yönelik bilgilerin toplanması ve elde edilen verilerin yorumlanması adımlarını kapsayan düzenli süreç şeklinde açıklanabilir (MEB, 2005). Yapılan bu değerlendirmeler sonucunda ilgili konu üzerinde öğrenmenin ve öğretimin şekillendirilmesi, iletilmesi ve iyileştirilmesi adına bilgi sağlanır (Pfeifer, 2002). Buna ek olarak, eğitimde ölçme ve değerlendirmeyi öğrencilerin benimsemeleri istenen becerileri ve davranış değişikliklerini ne kadar başarılı bir şekilde gerçekleştirdiklerini; istenilen yeteneklere ne derecede eriştiklerini belirlemek adına gerçekleştirilen çalışmalar şeklinde (Pullu, 2008; Şenyurt, 2016; Tan, 2008) ifade etmek de mümkündür. Bu bağlamda öğrencilerin eğitim-öğretim sürecinde eksik, güçlü, zayıf, yetersiz olan yönlerine, sahip oldukları potansiyelin ve becerilerin farkına varmaları da yine uygun ölçme ve değerlendirme yöntemiyle olur (Tan, 2008). Öğrencilerde bu farkındalığın oluşabilmesi için günlük yaşantılarında rastladığı problemlere yönelik farklı çözüm stratejileri üretebilmeleri, bilgileri ile yaşantıları arasında güçlü bir ilişki kurabilmeleri gerekmekte ve buna da alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımları olanak sağlamaktadır (Korkmaz, 2004; Shepard, 2000; Wolf vd., 1991). Alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımları, bir süreç değerlendirmesi olarak kabul edilmekte; etkileşimlilik, süreklilik ve aşamalılık değişkenlerini kapsamaktadır (Shepard, 2005). Kavram haritası, tanılayıcı dallanmış ağaç, görüşme, yapılandırılmış grid, akran değerlendirme, öz değerlendirme, gözlem, portfolyo, performans değerlendirme, proje ve akran değerlendirme uygulamaları alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarına örnek olarak verilebilir. Öğrenciyi temel alan bu değerlendirme uygulamalarında (Shepard, 2000; Wolf vd., 1991) öğrencilerin yetenekleri, tutumları, gereksinimleri, öğrenme yöntemleri, ilgi duyduğu alanlar gibi farklı alanlardaki niteliklerinin süreç içerisinde ve sonunda değerlendirilmesi amaçlanır. Bu nedenle eğitimciler, alternatif ölçme ve değerlendirme sürecinde çoklu değerlendirme yapma imkânı bulur.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarında teknolojinin yer aldığı görülmektedir. E-portfolyolar ve çeşitli e-değerlendirme platformları bunların bir örnekleridir. Fakat bu uygulamaların veya teknolojinin ölçme değerlendirme ortamlarına entegre edilmesinin Türkiye’de herkes tarafından kabul edilip uygulandığını söylemek zordur. Covid-19 salgını ile birlikte uzaktan eğitim kararı alınmıştır. Bununla beraber üniversiteler yürütmüş olduğu dersleri ve sonrasında da ölçme değerlendirme uygulamalarını çevrimiçi ortama taşımışlardır (Kaplan & Gülden, 2021). Tüm eğitim-öğretim faaliyetlerinin ardından tüm ölçme değerlendirme uygulamalarının çevrimiçi platforma kısa süreliğine taşınması çevrimiçi eğitimin önemine parantez açmıştır. Daha sonra çevrimiçi eğitimlerin kullanımı yaygınlaşmış; öğretim senkron (eşzamanlı) veya asenkron şekilde gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Ayrıca çeşitli salgın ve afet durumlarında çevrimiçi eğitimin öneminin ve vazgeçilmezliğinin daha da farkına varılmıştır (Özdoğan, 2022). Çevrimiçi öğretim sürecinde gerçekleştirilen ölçme ve değerlendirme uygulamaları çevrimiçi ölçme ve değerlendirme olarak belirtilmektedir (Balta & Türel, 2013). Başka bir ifadeyle ölçme ve değerlendirmenin sanal ortamda yapılması, bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılarak işlemin gerçekleştirilmesi çevrimiçi ölçme ve değerlendirme olarak adlandırılmaktadır (Kapucu & Adnan, 2018). Covid-19 süresince gerçekleştirilen ölçme değerlendirme uygulamaları öğretmenler ve öğrenciler tarafından yeterli ve uygun görülmemektedir (Kaplan & Gülden, 2021). Ancak çevrimiçi ölçme değerlendirme yönteminin içeriğe uygun, ilgi çekici, nitelikli olmasının eğitimcilerin elinde olduğu söylenebilir.

Çevrimiçi ve/veya alternatif ölçme ve değerlendirmelerin güvenilir ve geçerli olmasında eğitimcilerin rolü büyüktür (Şahin vd., 2013; Şahin & Kartal, 2013). Burada eğitimcilerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik sahip olduğu tutumların önemi gündeme gelmektedir (Avan vd., 2019) ve ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinin sorunsuz yapılabilmesinde eğitimcilerin bu konuda gerekli öz yeterliğe sahip olmaları ile mümkündür (Koç vd., 2022). Buradan hareketle eğitimcilerin, ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinde sahip oldukları tutum ve öz yeterlik düzeyi ile orantılı şekilde başarıya ulaştıkları düşünülmektedir. Bu düşünceden hareketle alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik olumlu tutuma ve yüksek çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterliğine sahip eğitimcilerin, meslek hayatlarına alternatif ve çevrimiçi ölçme değerlendirme yöntemlerini entegre edebilmesi beklenmektedir. Geleceğin eğitimcileri ise Eğitim Fakültelerinde yetiştirilmektedir. Bu sebeple Eğitim Fakültelerinde öğretmen adaylarına rol model olan öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerine yönelik tutumlarının, çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterliklerinin ve bu iki değişken arasındaki ilişkinin belirlenmesi büyük önem taşımaktadır.

İlgili literatür incelendiğinde eğitimciler olarak öğretim üyelerinin alternatif ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumları (İzci vd., 2014) ve çevrimiçi ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz yeterlikleri (Koç vd., 2022) konularında sadece ölçek geliştirme çalışmaları yapılmış olup, bu değişkenleri ayrı ayrı inceleyen veya bu değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Bu çalışmanın ilgili alan yazına katkı sağlayarak bu boşluğu doldurması ön görülmektedir. Ayrıca çevrimiçi eğitimlerin artık eğitim sürecinin bir parçası haline gelmesi ve çevrimiçi eğitimlerin günlük hayatta önemli bir konuma gelmesinden dolayı öğretim üyelerinin günün şartlarına ne kadar uyumlu olduklarının belirlenmesi, geleceğin şartları için ne kadar donanımlı oldukları konusunda fikir vermesi yönüyle önemlidir.

Bu araştırmanın amacı; Eğitim Fakültesindeki öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumlarının ve çevrimiçi ölçme değerlendirmeye yönelik öz yeterliliklerinin cinsiyetlerine, çalıştıkları programlara ve kıdemlerine göre nasıl değiştiğini belirlemektir. Ayrıca, öğretim üyelerinin tutumları ile öz yeterlilikleri arasındaki ilişkiyi incelemek de amaçlanmaktadır. Bu bağlamda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumları (AÖDT) ve çevrimiçi ölçme değerlendirmeye yönelik öz yeterlikleri (ÇÖDÖY) ne düzeydedir ?

2. Öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumları ve çevrimiçi ölçme değerlendirmeye yönelik öz yeterlikleri cinsiyetlerine, çalıştıkları programlara ve kıdemlerine göre değişmekte midir?
3. Öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumları ve çevrimiçi ölçme değerlendirmeye yönelik öz yeterlikleri arasında ilişki var mıdır?

YÖNTEM

2.1 Araştırmanın Deseni

Bu çalışma kapsamında öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumları ile çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterlikleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlandığından ilişkisel tarama modelini kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelinde, değişkenlerin birbiriyle ilişkili olarak değişip değişmediği ve eğer bir değişim varsa bunun nasıl gerçekleştiğinin genel durumu ortaya konur (Karasar, 2011).

2.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2022-2023 akademik yılında İç Anadolu Bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesinde görev yapmakta olan 81 öğretim üyesi oluşturmaktadır. Evrenden örneklem seçimi küme örnekleme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Büyüköztürk ve diğerlerine (2013) göre küme örnekleme, belirli bir popülasyondan benzer özellikler gösteren grupların (kümelerin) oluşturulması temelinde çalışan bir örnekleme tekniğidir. Araştırma kapsamında 35 öğretim üyesine ulaşılmış olup örneklemin evreni temsil etmesi için fakültedeki her programdan en az 2 öğretim üyesinin bulunmasına dikkat edilmiştir. Araştırma örneklemini oluşturan öğretim üyelerine ait demografik özellikler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Araştırma Örneklemi

Değişkenler	N	%	Değişkenler	N	%	Değişkenler	N	%
Bölüm			Kıdem			Cinsiyet		
(1)Sosyal ve Türkçe	4	11.4	(1) 0-5 yıl	6	17.1	Erkek	16	45.7
(2)Temel Eğitim	4	11.4	(2) 6-10 yıl	6	17.1	Kadın	19	54.3
(3)Fen ve Matematik	12	34.3	(3) 11-15 yıl	9	25.7	Toplam	35	100.0
(4)Dil ve Özel Eğitim	6	17.1	(4) 16-20 yıl	6	17.1			
(5)Eğitim Bilimleri	9	25.7	(5) 20 yıl ve üzeri	8	22.9			
Toplam	35	100.0	Toplam	35	100.0			

Araştırma örneklemini 35 öğretim üyesi oluşturmaktadır. Tablo 1 incelendiğinde örneklemin %34’ünü Fen ve Matematik Eğitimi Bölümü (N=12), %25’nin Eğitim Bilimleri (N=9) Bölümü, %17.1’inin Yabancı Dil Eğitimi ve Özel Eğitim Bölümü, %11,4’ünün Sosyal ve Türkçe Eğitimi Bölümü ve son %11,4’ünün ise Temel Eğitim Bölümü öğretim üyelerindenlerinden oluştuğu görülmektedir. Örneklemdeki kadın (19) ve erkek (16) öğretim üyesi sayıları birbirine yakındır. Örneklemdeki öğretim üyelerinin büyük çoğunluğu (%25,7) 11-15 yıl çalışırken %22,9’u 20 yıl ve üzeri çalışmaktadır. Diğer kategorilerdeki kıdeme sahip öğretim üyesi yüzdelerinin ise (%17,1) benzer olduğu görülmektedir.

2.3 Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Bu araştırmada öğretim üyelerinin demografik özelliklerini tayin etmek amacıyla “Kişisel Bilgi Formu”, alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla “Alternatif Ölçme Değerlendirme Tutum Ölçeği”, çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterliklerini belirlemek amacıyla “Çevrimiçi Ölçme Değerlendirme Öz Yeterlik Ölçeği” kullanılmıştır. Kullanılan kişisel bilgi formu araştırmacılar tarafından hazırlanmış olup öğretim üyelerinin cinsiyetlerinin, çalıştıkları programların ve kıdemlerinin belirlenmesine yönelik oluşturulmuştur. Alternatif Ölçme Değerlendirme Tutum Ölçeği ise İzci vd. (2014) tarafından; 5’li Likert tipinde hazırlanmıştır. Ölçeğin geneline ilişkin güvenilirlik katsayısını İzci vd. (2014) ,81 olarak belirlemiştir. Ölçeğin derecelendirme ifadeleri “tamamen katılmıyorum, katılmıyorum, ne katılıyorum ne katılmıyorum, katılıyorum, tamamen katılıyorum” şeklindedir. İlgili ölçekte “Öğrenme Sürecini Destekleme”, “Alternatif Ölçme Değerlendirme Yönteminin Sınırlılıkları” ve “Öğretim Sürecini Destekleme” olmak üzere üç alt boyutu bulunmaktadır. Çevrimiçi Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Öz Yeterlik ölçeği Koç vd. (2022) tarafından 10’lu Likert tipinde hazırlanmıştır. Ölçeğin geneline ilişkin güvenilirlik katsayısını Koç vd. (2022) ,958 olarak belirlemiştir. Ölçeğin “Yetkinlikler” ve “Eksiklikler” olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır. Derecelendirme ifadeleri “0, 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100” şeklindedir.

Kişisel bilgi formu ve iki ölçekten oluşturulan ölçme aracı çevrimiçi olarak Eğitim Fakültesi’ndeki öğretim üyelerine uygulanmıştır. Uygulama öğretim üyeleri için ortalama 7 dakika sürmüştür. Uygulama öncesinde her bir öğretim üyesine ilgili araştırmanın amacı açıklanmış ve hazırlanan ölçme aracı tanıtılmıştır. Veri toplama sürecinde gönüllülük esasına dayalı olarak hareket edilmiştir. Bu araştırma, Erciyes Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu’nun 31.01.2023 tarihli 36 sayılı başvuru numarası ile alınan izinle yürütülmüştür.

2.4 Veri Analizi

Bu çalışmada verilerin düzenlenmesi için Microsoft Excel 2019, araştırma problemlerinin cevaplanması için IBM SPSS 25.0 (IBM Corp., 2019) programlarından faydalanılmıştır. Verilerin ANOVA, t testi ve Pearson korelasyonu gibi parametrik analizlerin varsayımları sağlama durumları incelenmiştir. Bu araştırmada öğretim üyelerine ait demografik değişkenler ise bağımsız değişken olarak, ölçeklerden elde edilen veriler ise bağımlı değişken olarak belirlenmiştir. Öğretim üyelerinin ölçekleri doldurmaları birbirinden bağımsız olduğu için gözlemlerin bağımsızlığı varsayımı sağlanmaktadır. Ek olarak toplam ölçek puanları, yani bağımlı değişkenler sürekli, öğretim üyelerine ait demografik değişkenler, yani bağımsız değişkenler süreksizdir. Bu doğrultuda ilk üç varsayımın sağlandığı görülmektedir. Toplam ölçek puanlarının grup içi dağılımları Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri ve histogram ile incelenmiştir. Analiz sonucunda testlerin p değerlerinin 0,05’ten yüksek ($p>0,05$) ve değişken dağılımlarının normal olduğu belirlenmiştir. Varyansların homojenliği varsayımı ise Levene testi ile incelenmiştir. ANOVA analizinde varyans homojenliği sağlandığından anlamlı gruplar arasındaki farklılığın belirlenmesi için Tukey karşılaştırma testinden yararlanılmıştır. Parametrik korelasyon analizinin ise verilerin sürekli bir yapıda olması ve normal dağılması varsayımları bulunmaktadır. Mevcut araştırmada veriler sürekli bir yapıdalarken normal dağıldıkları belirlenmiştir. Bu nedenle Pearson korelasyonu analiz edilmiştir. Korelasyon değeri -1 ile +1 arasında değişmektedir. Korelasyonun -1 olması zıt yönlü mükemmel ilişkiyi gösterirken +1 olması aynı yönlü mükemmel ilişkiyi göstermektedir. Bu değerlerin sıfıra yakın olması iki değişken arasındaki ilişkinin çok düşük olduğunu, bu değerlerin sıfır olması ilişkinin olmadığını ifade etmektedir. Elde edilen korelasyon katsayısı, mutlak değer içinde 0,00-0,30 aralığı düşük, 0,31-0,70 aralığı orta ve 0,71-1,00 aralığı yüksek (Büyüköztürk vd., 2013) ölçütleri arasında değerlendirilmiştir.

BULGULAR

3.1 Öğretim Üyelerinin Alternatif Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Tutumlarına ve Çevrimiçi Ölçme Değerlendirme Öz Yeterliklerine İlişkin Bulgular

Öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirme yönelik tutumlarına (AÖDT) ve çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterliklerine (ÇÖDÖY) ilişkin bulgular Tablo 2’de raporlanmıştır. Tutum ölçeğinin ilk boyutu olan “Öğrenme sürecini destekleme” beş maddeden oluşmaktadır. Bu doğrultuda bu alt boyuttan alınabilecek en düşük puan beş en yüksek puan 25’tir. Öğretim üyelerinin bu alt boyuttaki ortalamalarının ($\bar{X}=21,28$) alınabilecek en yüksek puana (25) yakın olduğu görülmektedir. Buradan öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmenin öğrenme sürecini desteklediğine yönelik tutumlarının yüksek olduğu söylenebilir. Tutum ölçeğinin ikinci boyutu olan “Alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerinin sınırlılıkları” altı maddeden oluşmaktadır. Bu doğrultuda bu alt boyuttan alınabilecek en düşük puan altı en yüksek puan 30’tur. Öğretim üyelerinin bu alt boyuttaki ortalamalarının ($\bar{X}=19,34$) bu alt boyutun orta noktasına ($6+(30-6)/2=18$) yakın olduğu görülmektedir. Buradan öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerinin sınırlılıkları hakkında orta noktaya yakın bir tutuma sahip oldukları söylenebilir. Tutum ölçeğinin son boyutu ise “Öğretim sürecini destekleme” dört maddeden oluşmaktadır. Bu doğrultuda bu alt boyuttan alınabilecek en düşük puan dört en yüksek puan 20’dir. Öğretim üyelerinin bu alt boyuttaki ortalamalarının ($\bar{X}=16,94$) alınabilecek en yüksek puana (20) yakın olduğu görülmektedir. Buradan öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmenin öğretim sürecini desteklediğine yönelik tutumlarının yüksek olduğu söylenebilir. Ölçek toplam 15 maddeden oluşmaktadır. Bu doğrultuda ölçekten alınabilecek en düşük puan 15 en yüksek puan 75’tir. Tablo 2’den öğretim üyelerinin genel ortalamalarının ($\bar{X}=57,57$) alınabilecek en yüksek puana (75) yakın olduğundan alternatif ölçme değerlendirme yönelik tutumlarının yüksek olduğu söylenebilir.

Öz yeterlik (ÇÖDÖY) ölçeği toplam 25 maddeden oluşmaktadır. Bu doğrultuda ölçekten alınabilecek en düşük puan 25 en yüksek puan 125’tir. Tablo 6’dan öğretim üyelerinin genel ortalamalarının ($\bar{X}=100,34$) alınabilecek en yüksek puana (125) yakın olduğundan çevrimiçi ölçme değerlendirme yönelik öz yeterliklerinin yüksek olduğu söylenebilir. Öz yeterlik ölçeğinin ilk boyutu olan “Eksiklikler” 12 maddeden oluşmaktadır. Bu doğrultuda bu alt boyuttan alınabilecek en düşük puan 12 en yüksek puan 60’tir. Öğretim üyelerinin bu alt boyuttaki ortalamalarının ($\bar{X}=46,40$) alınabilecek en yüksek puana (60) yakın olduğu görülmektedir. Buradan öğretim üyelerinin çevrimiçi ölçme değerlendirme esnasında karşılaşılabilecekleri eksiklere karşı öz yeterliklerinin yüksek olduğu söylenebilir. Öz yeterlik ölçeğinin ikinci boyutu olan “Yetkinlikler” 13 maddeden oluşmaktadır. Bu doğrultuda bu alt boyuttan alınabilecek en düşük puan 13 en yüksek puan 65’tir. Tablo 6’dan öğretim üyelerinin bu alt boyuttaki ortalamalarının ($\bar{X}=53,94$) alınabilecek en yüksek puana (65) yakın olduğu görülmektedir. Buradan öğretim üyelerinin çevrimiçi ölçme değerlendirme yöntemlerindeki yetkinlikleri konusunda yüksek öz yeterliğe sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 2

Öğretim Üyelerinin Alternatif Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Tutum ve Çevrimiçi Ölçme Değerlendirme Öz Yeterlik Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Ölçekler	Alt Boyutlar	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart sapma
AÖDT	Öğrenme sürecini destekleme	35	10.00	25.00	21.28	3.12
	Alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerinin sınırlılıkları	35	6.00	29.00	19.34	5.51
	Öğretim sürecini destekleme	35	7.00	20.00	16.94	2.49
	Toplam	35	38.00	72.00	57.57	7.60
ÇÖDÖY	Eksiklikler	35	22.00	60.00	46.40	8.83
	Yetkinlikler	35	22.00	65.00	53.94	8.96
	Toplam	35	58.00	125.00	100.34	16.10

3.2 Öğretim Üyelerinin Alternatif Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Tutumlarının ve Çevrimiçi Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Öz Yeterliklerinin Cinsiyetlerine, Çalıştıkları Programlara Ve Kıdemlerine Göre Değişimleri

Öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirme yönelik tutumlarının ve çevrimiçi ölçme değerlendirme yönelik öz yeterliklerinin cinsiyetlerine göre değişimlerine ilişkin bulgular

Öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirme yönelik tutumlarının ve çevrimiçi ölçme değerlendirme yönelik öz yeterliklerinin cinsiyetlerine göre normal dağıldığı belirlenmiştir. Bu nedenle öğretim üyelerinin tutumlarının ve öz yeterliklerinin cinsiyetlerine göre değişimi *t* testi ile incelenmiş, bulgular Tablo 3'te raporlanmıştır.

Tablo 3

Öğretim Üyelerinin Tutum ve Öz Yeterlik Puanlarının Cinsiyetlerine Göre T-Testi Sonucu

Ölçek	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart sapma	Serbestlik derecesi	<i>t</i>	<i>p</i>
AÖDT	Erkek	16	57.50	6.99	33	0.50	0.96
	Kadın	19	57.63	8.27			
ÇÖDÖY	Erkek	16	97.75	19.84	24.13	0.84	0.41
	Kadın	19	102.53	12.27			

Tablo 3 incelendiğinde kadın ve erkek öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirme yönelik tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($t_{(33)} = 0,50$; $p > 0,05$). Başka bir ifadeyle kadın ve erkek öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirme yönelik benzer tutumlara sahip olduğu söylenebilir. Benzer şekilde, Tablo 3'ten kadın ve erkek öğretim üyelerinin çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterlik puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($t_{(24,13)} = 0,84$; $p > 0,05$). Başka bir ifadeyle kadın ve erkek öğretim üyelerinin çevrimiçi ölçme değerlendirme yönelik benzer öz yeterliğe sahip olduğu söylenebilir.

Öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumlarının ve çevrimiçi ölçme değerlendirmeye yönelik öz yeterliklerinin çalıştıkları programlara göre değişimine ilişkin bulgular

Yapılan ön analizler sonucunda öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutum puanlarının ve çevrimiçi ölçme değerlendirmeye yönelik öz yeterliklerinin, çalıştıkları programlara göre normal dağıldığı belirlenmiştir. Bu nedenle öğretim üyelerinin tutumlarının programlarına göre değişimi ANOVA ile incelenmiş, bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4

Öğretim Üyelerinin Tutum ve Öz Yeterlik Puanlarının Bölümlerine Göre ANOVA Sonucu

Ölçek	Bölüm	\bar{X}	Ss.	Varyas Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalama Kareler	F	p	Anlamlı Fark
AÖDT	(1)	57.25	4.03	Gruplar arası	583.32	4	145.83	3.17	.03	(Fen ve Matematik[3])-(Eğitim Bilimleri [5])
	(2)	58.25	6.55	Gruplar içi	1381.25	30	46.04			
	(3)	56.25	6.96	Toplam	1964.57	34				
	(4)	55.83	8.28							
	(5)	51.89	6.73							
ÇÖDÖY	(1)	84.50	9.68	Gruplar arası	639.99	4	159.99	.59	.67	-
	(2)	81.0	0.81	Gruplar içi	8169.89	30	272.33			
	(3)	80.17	5.98	Toplam	8809.89	34				
	(4)	76.0	9.57							
	(5)	78.22	8.78							

(1): Sosyal ve Türkçe, (2): Temel Eğitim, (3): Fen ve Matematik, (4): Dil ve Özel Eğitim, (5): Eğitim Bilimleri

Yapılan ANOVA sonucunda farklı programlardaki öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir ($F_{(4,34)} = 3,17; p < 0,05$). Tablo 4 incelendiğinde Fen ve Matematik Eğitimi Bölümü'nde çalışan öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumlarının Eğitim Bilimleri Bölümü'nde çalışan öğretim üyelerine göre daha olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilir. Ek olarak, Tablo 4'ten farklı programlardaki öğretim üyelerinin çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterlik puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($F_{(4,34)} = 0,59; p > 0,05$). Başka bir ifadeyle farklı programlarda çalışan öğretim üyelerinin çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterlikleri benzerdir.

Öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumlarının ve çevrimiçi ölçme değerlendirmeye yönelik öz yeterliklerinin kıdemlerine göre değişimine ilişkin bulgular

Ön analizler sonucunda öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutum puanlarının ve çevrimiçi ölçme değerlendirmeye yönelik öz yeterliklerinin, kıdemlerine göre normal dağıldığı belirlenmiştir. Bu nedenle öğretim üyelerinin tutumlarının kıdemlerine göre değişimi ANOVA ile incelenmiş, bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5*Öğretim Üyelerinin Tutum ve Öz Yeterlik Puanlarının Kıdemleri Göre ANOVA Sonucu*

Ölçek	Kıdem	\bar{X}	Ss.	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalama Kareler	F	p
AÖDT	(1)	60.17	7.08	Gruplar arası	300.35	4	75.09	1.35	0.27
	(2)	51.17	8.23	Gruplar içi	1664.22	30	55.47		
	(3)	77.78	8.21	Toplam	1964.57	34			
	(4)	59.50	6.19						
	(5)	54.25	5.82						
ÇÖDÖY	(1)	81.17	2.93	Gruplar arası	1702.84	4	425.71	1.80	0.16
	(2)	75.50	9.28	Gruplar içi	7107.04	30	236.90		
	(3)	53.33	4.61	Toplam	8809.89	34			
	(4)	80.83	8.68						
	(5)	82.37	7.05						

(1): 0-5 yıl, (2): 6-10 yıl, (3): 11-15 yıl, (4): 16-20 yıl, (5): 20 yıl ve üzeri

Tablo 5 incelendiğinde farklı kıdemlere sahip öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($F_{(4,34)} = 1,35; p > 0,05$). Başka bir ifadeyle farklı kıdeme sahip öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik benzer tutuma sahip oldukları söylenebilir. Benzer şekilde Tablo 5'ten farklı kıdemlerdeki öğretim üyelerinin çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterlik puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($F_{(4,34)} = 1,80; p > 0,05$). Başka bir ifadeyle farklı kıdemlere sahip öğretim üyelerinin çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterlikleri benzerdir.

3.3 Öğretim Üyelerinin Alternatif Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Tutumları ve Çevrimiçi Ölçme Değerlendirme Öz Yeterlikleri Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular

Yapılan ön analizler sonucunda öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutum puanları ve çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterlik puanlarının normal dağıldığı belirlenmiştir. Bu nedenle öğretim üyelerinin öz yeterlikleri ile tutumları arasındaki ilişki Pearson korelasyonu ile incelenmiştir. Öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirme yönelik tutum puanları ve çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterlik puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = 0,51; p < 0,05$). Korelasyon katsayısı ($r = 0,51$) incelendiğinde bu ilişkinin pozitif ve orta düzeyde olduğu söylenebilir. Başka bir ifadeyle öğretim üyelerinin alternatif ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumlarının artmasıyla birlikte çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterliklerinin de arttığı söylenebilir. Benzer şekilde tam tersini söylemek de mümkündür.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma kapsamında, Eğitim Fakültesi öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirme yönelik tutumlarının ve çevrimiçi ölçme değerlendirme yönelik öz yeterlikleri ne düzeydedir sorusuna cevap aranmıştır. Bu değişkenlerin; cinsiyetlerine, çalıştıkları programlara ve kıdemlerine göre nasıl değiştiği ve tutumlarıyla öz yeterlikleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Alan yazında ise benzer bir amacı taşıyan herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır.

Yapılan analizler sonucunda ilgili çalışmada öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirme yönelik tutumları ile çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterliklerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Bazı araştırmacılar (Aydın vd., 2021; Tatlı vd., 2023) ise Covid-19 sürecinin başında eğitimcilerle yaptıkları çalışmalarda eğitimcilerin çevrimiçi değerlendirme

araçlarını ve uygun alternatif ölçme tekniklerini (e-portfolio, performans değerlendirme, akran değerlendirmesi vb.) kullanmada kendilerini nitelikli ve yetkin hissetmediklerini belirtmişlerdir. Benzer şekilde Arıbaş ve Göktaş'ın (2014) çalışmalarında öğretmenlerin kendilerini bu ölçme değerlendirme yönteminde yeterli görmediklerinden ve bu konuda yeterli donanıma sahip olmadıklarını düşünüp hizmet içi eğitime ihtiyaç duymalarından ötürü alternatif ölçme değerlendirmeye mesafeli yaklaştıkları, onu çok kullanmak istemedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Covid-19 döneminde eğitim sürecinin ve ölçme değerlendirme sürecinin çevrimiçi ortama geçiş yapmasından kaynaklı, öğretim üyeleri çevrimiçi ölçme değerlendirme ve alternatif ölçme değerlendirme yapmaya daha fazla fırsat bulmuşlardır. Bu durumun onların tutumlarını ve öz yeterliklerini arttırdığı düşünülmektedir. İlgili çalışmada da Covid-19 sürecinin başından bu araştırmanın gerçekleştirildiği zamana kadar geçen iki yıllık süreçte Türkiye'de genel olarak tekrarlanan çeşitli ölçme uygulamalarıyla birlikte öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumları ile çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterliklerinin yükseldiğini ortaya koymaktadır. Öğretim üyelerinin mevcut yüksek tutum ve öz yeterlilik seviyelerini korumak ve geliştirmek amacıyla düzenli olarak mesleki gelişim programları ve atölye çalışmaları düzenlenebilir. Bu programlar, alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerinin yanı sıra çevrimiçi araçların etkin kullanımı üzerine odaklanarak öğretim üyelerinin bilgi ve becerilerini artırabilir.

Bu çalışmada elde edilen bir diğer sonuç, öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumları ile çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterliklerinin cinsiyetleri ve kıdemlerine göre değişmediğidir. Gökbulut ve diğerleri (2021) çalışmalarında Eğitim Fakültesi'ndeki öğretim üyelerinin kıdemleri ile çevrimiçi materyal tasarım öz yeterlikleri arasında anlamlı bir farka ulaşamamışlardır. Elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda sisteme daha önceden dahil olmuş, kıdemi yüksek öğretim üyelerinin çevrimiçi materyal tasarım öz yeterliklerini geliştirerek çağa ayak uydurdukları veya sisteme yeni dahil olmuş genç öğretim üyelerinin kıdemli öğretim üyeleri kadar donanımlı oldukları söylenebilir. Buradan hareketle bu araştırmada öğretim üyelerinin çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterliklerinde bir farklılaşmanın olmaması öğretim üyelerinin kıdem fark etmeksizin kendilerini benzer şekilde çevrimiçi ölçme değerlendirme uygulamalarında yeterli görmeleri olduğu söylenebilir. Gerçekleştirilen başka bir çalışmada (Şahin & Atasoy, 2018) ise sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumları üzerinde kıdemlerinin ve cinsiyetlerinin etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buradan farklı eğitimcilerin benzer tutumlara sahip olduğu söylenebilir. Eğitim kurumları, öğretim üyelerinin cinsiyet veya kıdem gibi demografik özelliklerinden bağımsız olarak benzer eğitim fırsatlarına ulaşmalarını sağlamak için eşitlikçi bir yaklaşım benimsemelidir. Ayrıca, farklı programlardaki öğretim üyeleri arasında deneyim paylaşımını teşvik eden platformlar oluşturulması, tüm öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirme konusundaki bilgi birikimlerini artırabilir. Daha önce yapılan çalışma sonuçları ve Covid-19 sürecinde farklı kıdemlere ve cinsiyete sahip öğretim üyelerinin benzer uygulamalara maruz kalmaları göz önüne alındığında öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumları ile çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterliklerinin benzer seviyeye geldiği düşünülmektedir.

İlgili çalışmada öğretim üyelerinin sahip olduğu çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterliklerinin da bölümlerine göre değişmediği belirlenmiştir. Buradan hareketle Covid-19 döneminde gerçekleştirilen çevrimiçi ölçme değerlendirme uygulamalarıyla birlikte öğretim üyelerinin bölüm fark etmeksizin benzer öz yeterliğe sahip oldukları söylenebilir. Fakat bu araştırmada öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumlarının bölümlere göre değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada Fen ve Matematik Eğitimi Bölümü'nde çalışan öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumlarının Eğitim Bilimleri Bölümü'nde çalışan öğretim üyelerine göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde Avan ve diğerlerinin (2019) çalışmalarında da fen bilgisi öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumlarının dil grubu öğretmenlerine göre daha yüksek olduğu

sonucuna ulaşmışlardır. Fen ve matematik bilimleri alanı, doğası gereği sorgulamaya, iş birliğine dayalı öğrenmeye daha yatkındır ve yapılandırmacı yaklaşımın ilkelerini daha efektif bir şekilde kullanmaktadır (Colburn, 2000; Umay, 2003). Fen ve matematik bilimleri derslerinin değerlendirilmesinde alternatif değerlendirmenin kullanımı öğrencilere yeni şeyler deneyimleterek anlamalarını ve yüksek düşünme yeteneklerini geliştirmelerini sağlar (Olkun & Toluk, 2004; Yıldırım, 2004). Ayrıca bu bilimler problem çözme becerilerini artırır, görev üstlenmeye teşvik eder, sorumluluk alma konusunda cesaretlendirir ve gerçek dünya etkileşimleriyle daha sağlam kararlar vermelerine olanak tanır (Herman vd., 1992). Buradan hareketle Fen ve matematik eğitimi bölümlerindeki öğretim üyelerinin, alanlarının doğası gereği alternatif ölçme değerlendirmeye daha yatkın ve alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumlarının diğer bölümlere göre daha yüksek olabileceği söylenebilir.

Son olarak, bu çalışmada öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumları ile çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterlikleri arasında orta düzey pozitif yönlü bir ilişki olduğu ortaya konulmuştur. Buradan öğretim üyelerinin tanılayıcı dallanmış ağaç, proje, kavram haritası, yapılandırılmış grid, görüşme, grup değerlendirmesi, gözlem, öz değerlendirme, drama, akran değerlendirme, kelime ilişkilendirme, portfolyo, performans değerlendirme, vb. alternatif ölçme değerlendirme uygulamalarına yönelik tutumlarının artması ile birlikte çevrimiçi ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yönelik öz yeterliklerinin de artacağı söylenebilir. Şahin ve Atasoy (2018) yaptıkları çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirme yöntemine ilişkin tutumlarını olumlu düzeyde bulmuştur ve bu yöntemin öğretmenlerin 21.yy eğitim yaklaşımını benimsemeleri adına bir temel oluşturduğunu savunmuşlardır. 21.yy yenilikçi eğitim yaklaşımlarından biri olan Teknoloji Pedagojik Alan'ın (Mishra & Koehler, 2006) bir boyutunu "teknoloji" oluşturmaktadır. Buradan hareketle alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik olumlu tutuma sahip olan öğretim üyelerinin 21.yy eğitim yaklaşımlarını benimseyerek kullandıkları alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerini çevrimiçi ortamda kullanmaları adına öz güvenlerinin artması beklenmektedir. Ayrıca, alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerine karşı olumlu bir tutum, öğretim üyeleri yeni beceriler öğrenme, mevcut becerilerini geliştirme ve 21.yy eğitim yaklaşımlarını benimsemeleri konusunda motive eder (Şahin & Atasoy, 2018). Bu motivasyon, öğretim üyelerini çevrimiçi ölçme değerlendirme araçlarını daha etkili bir şekilde kullanmaya teşvik edecektir. Bu durumun da öğretim üyelerini çevrimiçi platformlardaki çeşitli araçları keşfetme ve kullanma konusundaki isteklerini artırması beklenmektedir. Eğitimde yenilikçi yaklaşımların benimsenmesi için öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerine yönelik tutumlarını geliştirmek amacıyla motivasyon artırıcı stratejiler uygulanabilir. Bu stratejiler arasında, öğretim üyelerinin çevrimiçi ortamda alternatif ölçme yöntemlerini kullanmalarını teşvik eden uygulamalar yer alabilir. Ayrıca, başarılı uygulamaların paylaşılması ve örnek olay incelemeleri ile öğretim üyeleri arasında olumlu bir öğrenme kültürü oluşturulabilir. Eğitim sürecinde öğretmenlerin kullandıkları çevrimiçi materyaller öğretmenlerin motivasyonlarını ve özgüvenlerini artırmaktadır (Soydan, 2018). Bu bilgi ışığında öğretim üyelerinin de eğitim sürecinde çevrimiçi materyal ve ölçme değerlendirme aracı kullanmalarının onların motivasyonunu artırmaları beklenmektedir. Nitekim bu çalışmada alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutum ile çevrimiçi ölçme değerlendirmeye yönelik öz yeterlik arasındaki ilişkinin pozitif bulunması bu beklentiye desteklemektedir.

İlgili literatürde Covid-19 öncesi ve Covid-19 sürecinin başlarında (genellikle öğretmenlerle) yapılan çalışmalarda eğitimcilerin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumlarının ve çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterliklerinin düşük olduğu, bu çalışmada ise eğitimci olan öğretim üyelerinin tutumlarının ve öz yeterliklerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. İlgili çalışmalar ve bu araştırmaların karşılaştırılabilirliği düşük olduğu için bu

değişimin nedeninin belirlenmesi zordur. Teknolojinin gelişmesi, olası pandemi ve doğal afetlerin tekrarlaması olasılığı göz önüne alındığında günümüz eğitimcilerinin çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterliklerinin yüksek olması beklenmektedir. Ayrıca yapılandırmacı yaklaşımın temel alındığı Türk Eğitim Sistemi'nde eğitimcilerin bu yaklaşıma uyumlu olan alternatif ölçme ve değerlendirmeye yönelik olumlu tutum sahibi olmaları ve uygulamaları beklenmektedir. Bu nedenle öğretmen veya öğretim üyesi fark etmeksizin eğitimcilerin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumlarının ve çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterliklerinin zaman içerisinde tekrar incelenmesine ihtiyaç vardır. Bu düşünceden hareketle bu araştırma sonuçlarının bundan sonraki çalışmalarla karşılaştırılabilirliğinin sağlanması ve dolayısıyla eğitimcilerin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumlarında ve çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterliklerindeki değişimin ve nedeninin belirlenmesi adına zaman içinde bu çalışmaya benzer çalışmaların tekrar yapılması önerilmektedir. Ayrıca bu çalışmada farklı kıdem ve cinsiyete sahip öğretim üyelerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumlarının ve çevrimiçi ölçme değerlendirme öz yeterliklerinin benzer olmasının nedeni olarak herkesin Covid-19 sürecinde benzer uygulamalara maruz kalması olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle zaman içerisinde oluşabilecek farklılıkların belirlenmesi ve gerekli önlemlerin alınması için bu çalışmaya benzer çalışmaların tekrar edilmesi önerilmektedir. Ek olarak, farklı programlardaki akademisyenlerin bu değişkenler hakkındaki durumlarının yükseltilmesi adına uygulamalar yapılabilir. Bu şekilde akademisyenlerin gelişimi izlenebilecek, alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumları ve çevrimiçi ölçme değerlendirme özyeterlilikleri bu şekilde daha ileri bir seviyeye çıkartılabilecektir.

KAYNAKÇA

- Arıbaş, S. & Göktaş, Ö. (2014). Ortaokul matematik dersi öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirme yönelik hizmet içi eğitim ihtiyaçlarına ilişkin görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(16), 17-42. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.589>
- Avan, Ç., Akbaş, V., & Gülgün, C. (2019). Öğretmenlerin ölçme değerlendirmeye yönelik tutumları: Kastamonu örneği. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 20-31. <https://dx.doi.org/110.30855/gjes.2019.05.03.002>
- Aydın, M., Atabay, M., & Aydın, M. (2021). Covid-19 pandemi sürecindeki uzaktan öğrencilerin yeterlilik durumlarının belirlenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 94-126. <https://doi.org/10.51948/auad.910592>
- Balta, Y. & Türel, Y. K. (2013). Çevrimiçi uzaktan eğitimde kullanılan farklı ölçme değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin bir inceleme. *Electronic Turkish Studies*, 8(3), 37-45. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.4271>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F., (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (14. Baskı)*. Pegem Akademi.
- Colburn, A. (2000). An inquiry primer. *Science Scope*, 23(6), 42-45.
- Gökbulut, B., Keserci, G., & Akyüz, A. (2021). Eğitim fakültesinde görev yapan akademisyen ve öğretmenlerin dijital materyal tasarım yeterlikleri. *Journal of Social Sciences and Education*, 4(1), 11-24. <https://doi.org/10.53047/josse.917536>
- Herman, L., Aschbacher, R., & Winters, L. (1992). *A practical guide to alternative assessment*. Association for Supervision and Curriculum Development.
- IBM Corp. (2019). *IBM SPSS Statistics for Windows*. Version 25.0. IBM Corp.

- İzci, E., Göktaş, Ö., & Şad, S. N. (2014). Öğretmen adaylarının alternatif ölçme değerlendirmeye ilişkin görüşleri ve yeterlilik algıları. *Journal of Kırşehir Education Faculty*, 15(2), 37-57.
- Kapucu, N. K. & Adnan, M. (2018). Uzaktan öğretimde çevrimiçi eğitim başarısının değerlendirilmesi. *HAYEF Journal of Education*, 15(1), 7-20.
- Kaplan, K. & Gülden, B. (2021). Öğretmen görüşlerine göre salgın (COVID-19) dönemi uzaktan eğitim ortamında Türkçe eğitimi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 24, 233-258.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Nobel Yayınları.
- Koç, A., Uzun, N. B., & Coral, M. N. Ü. (2022). Çevrimiçi ölçme ve değerlendirmeye yönelik özyeterlik ölçeğinin geliştirilmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 8(1), 99-110.
- Korkmaz, H. (2004). *Fen ve teknoloji eğitiminde alternatif değerlendirme yaklaşımları*. Yeryüzü Yayınevi.
- Lord, F. M., Novick, M. R., & Birnbaum, A. (1968). *Statistical theories of mental test scores*. Addison-Wesley.
- Maeroff, G. I. (1991). Assessing alternative assessment. *Phi Delta Kappan*, 73(4), 272-281.
- MEB (2005). *Fen ve teknoloji dersi öğretim programı ve kılavuzu*. Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Mishra, P. & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017-1054. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9620.2006.00684.x>
- Ogan, F. B. & Akkoç, H. (2009). Preservice teachers' instructional beliefs and examination of consistency between beliefs and practices. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 7, 1173-1199.
- Olkun, S. & Toluk, Z.U., (2004). *İlköğretimde etkinlik temelli matematik öğretimi*. Anı Yayıncılık.
- Özdoğan, A. S. (2022). *Covid-19 pandemisinin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin sınav kaygı düzeyleri üzerindeki etkilerinin incelenmesi* (Tez No. 723346) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Pullu, S. (2008). *Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim programlarındaki ölçme ve değerlendirmeye yönelik görüşleri ve uygulamaları (Elazığ ili örneği)*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi.
- Pfeifer, G. R. (2002). *The influence of authentic assessment tasks and authentic instruction on lutheran elementary school fifth and sixth grade students' attitudes toward social studies and authentic projects*. [Master's thesis]. University of Minnesota.
- Shepard, L. A. (2000). The role of assessment in a learning culture. *Educational Researcher*, 29(7), 4-14. <https://doi.org/10.3102/0013189X029007004>
- Shepard, L.A. (2005). Linking formative assessment to scaffolding. *Educational Leadership* 63(3), 66-70.
- Soydan, C. (2018). *Bilişim teknolojileri öğretmeni rehberliğinde branş öğretmenlerinin dijital materyal geliştirme süreçlerinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

- Stevens, S. S. (1946). On the theory of scales of measurement. *Science*, 103, 677-680.
- Şahin, Ç. & Kartal, O. Y. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmeni yetiştirme programı hakkındaki görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 164-179.
- Şahin, Ç., Kartal, O. Y., & İmamoğlu, A. (2013). Okul öncesi öğretmen yetiştirme programı hakkında okul öncesi öğretmen adaylarının görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 101-118.
- Şahin, M. & Atasoy, E. (2018). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 18-33. <https://doi.org/10.29065/usakead.346287>
- Şenyurt, S. (2016). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme alanında yapılan tezlerin tematik ve metodolojik açıdan incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi.
- Tan, Ş., Kayabaşı, Y., & Erdoğan, A. (2002). *Planning and evaluation of teaching*. Anı Yayıncılık.
- Tan, Ş. (2008). *Öğretimde ölçme ve değerlendirme*. PegemA Yayıncılık.
- Tatlı, Z., Gülay, A., & Başdağ, O. (2023). Acil uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmenlerin değerlendirmeleri: tarama çalışması. *Eğitim Bilim ve Araştırma Dergisi*, 4(2), 469-493. <https://doi.org/10.54637/ebad.1344976>
- Torgerson, W. S. (1958). *Theory and methods of scaling*. Johri Wiley.
- Umay, A., (2003). Matematiksel muhakeme yeteneği. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 234-243.
- Wolf, D., Bixby, J., Glenn III, J., & Gardner, H. (1991). To use their minds well: Investigating new forms of student assessment. *Review of Research in Education*, 17(1), 31-74. <https://doi.org/10.2307/1167329>
- Yıldırım, C. (2004). *Matematiksel düşünme*. Remzi Kitabevi.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

It is seen that technology is included in alternative measurement and evaluation applications with the development of technology. E-portfolios and various e-assessment platforms are examples of these. However, it is difficult to say that the integration of these applications or technology into measurement and evaluation environments is accepted and implemented by every educator in Turkey. With the Covid-19 pandemic, the importance of online education has increased and education and training processes have been moved to online platforms. This situation has led to the spread of online measurement and evaluation practices and the use of online tools to evaluate student performance.

Measurement and evaluation practices carried out during the online teaching process are referred to as online measurement and evaluation (Balta & Türel, 2013). In this process, the importance of educators' attitudes towards measurement and evaluation comes to the fore (Avan et al., 2019), and carrying out measurement and evaluation activities smoothly is possible if educators have the necessary self-efficacy in this regard (Koç et al., 2022). Based on this, it is thought that educators achieve success in measurement and evaluation activities in proportion to

their attitude and self-efficacy level. In this respect, it is of great importance to determine the attitudes of academicians who are role models for teacher candidates in the Faculties of Education, where future educators are trained, towards alternative measurement and evaluation methods, and their online measurement and evaluation self-efficacy, and the relationship between these two variables. In addition, since online training has now become a part of the education process and it is thought that online training will continue from time to time, it is important to determine how compatible academics are with today's conditions, as it gives an idea of how equipped they are for the conditions of the future

It was aimed to determine how the attitudes of Faculty of Education academicians towards alternative assessment and evaluation and their self-efficacy towards online assessment and evaluation change according to their gender, the programs they work in and their seniority, and the relationship between their attitudes and self-efficacy in this research. Answers were sought to the following questions in this context:

1. What are academics' attitudes towards alternative assessment and self-efficacy towards online assessment?
2. Do academics' attitudes towards alternative assessment and evaluation and their self-efficacy towards online assessment vary based on their gender, the programs, and their seniority?
3. Is there a relationship between academics' attitudes towards alternative assessment and their self-efficacy towards online assessment?

Method

Within the scope of this study, a correlational research model was adapted since it was aimed to determine the relationship between academicians' attitudes towards alternative measurement and evaluation and their online measurement and evaluation self-efficacy. The population of the research consists of academics working at the Faculty of Education of a state university in the Central Anatolia Region in the 2022-2023 academic year. The sample of the research consists of 35 academicians. During the data collection process, a personal information form was used to gather demographic information, "Alternative Assessment and Evaluation Attitude Scale" was used to determine attitudes towards alternative assessment and evaluation, and "Online Assessment and Evaluation Self-Efficacy Scale" was used to determine online assessment and evaluation self-efficacy. Microsoft Excel 2019 was used to organize the data and IBM SPSS 25.0 (IBM Corp., 2019) was used to answer the research problems in this study. It was determined by confirmatory factor analysis that the data collected with the scales was compatible with the structure intended to be measured. To answer the research questions, ANOVA and t test were analyzed and Pearson correlation was calculated.

Results and Discussion

As a result of the analysis, it was determined that the academicians' attitudes towards alternative assessment and evaluation and their self-efficacy in online assessment were high in the current study. Some researchers (Arıbaşı & Göktaş, 2014; Aydın et al., 2021; Tatlı et al., 2023) stated in their studies with educators at the beginning of the Covid-19 process that educators did not feel adequate in using online assessment tools and appropriate alternative measurement techniques. It is thought that in the two-year period from the beginning of the Covid-19 process to the time this research was carried out, academicians' attitudes towards alternative measurement and evaluation and their self-efficacy in online measurement and evaluation increased along with various measurement practices that were generally repeated in Turkey.

Another result obtained in the current study is that academicians' attitudes towards alternative assessment and evaluation self-efficacy do not vary according to their gender and seniority. Considering the results of the previous study (Gökbulut et al., 2021; Şahin & Atasoy,

2018) and the exposure of academics to similar practices during the Covid-19 process, it can be said that academicians' attitudes towards alternative evaluation and online evaluation self-efficacy reached at the similar level regardless of seniority and gender.

In the current study, it was concluded that academicians' online assessment and evaluation self-efficacy did not vary according to their departments, but their attitudes towards alternative assessment and evaluation did vary according to departments. In the study, it was determined that the attitudes of academicians working in the Department of Science and Mathematics Education towards alternative measurement and evaluation were more positive than those of academicians working in the Department of Educational Sciences. The reason for this may be that the content and evaluation of science and mathematics courses are compatible with alternative evaluation (Herman et al., 1992; Olkun & Toluk, 2004; Yıldırım, 2004).

Finally, the relevant study reveals that there is a moderate positive relationship between academicians' attitudes towards alternative assessment and their online assessment self-efficacy. The results obtained show that educators' attitudes and self-efficacy towards online assessment and evaluation may change over time and that this change may be shaped depending on different factors. Therefore, it may be recommended to repeat similar studies on this subject in future research and add new perspectives to evaluate long-term changes.